

Ainevaldkond	Sotsiaaalained
Kursuse nimetus	LÄHIAJALUGU II – Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel. Ajaloo V kursus
Eelduskursused	Puuduvad
Kursuse maht ja õppekorraldus	21 (75-minutilist) tundi: kontakttunnid, iseseisvad tööd
Õpetamise aeg	G3 (12. klassis) 2026/27 õa
Kursuse eesmärgid	1) käsitleda kronoloogilisel põhimõttel maailma ja Eesti ajaloo alaperioode; 2) teadvustada ja analüüsida lähiajaloo muutlikkust, tõlgendatavust, omavahelisi seoseid ning seoseid tänapäevaga; 3) kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse; õppida töötama erinevate alliktekstide ja kaardiga.
Kursuse lühikirjeldus	<u>II maailmasõda.</u> Rahvusvahelised suhted Teise maailmasõja eel Teise maailmasõja kulg, pöördelisemad sündmused Sõda kui humanitaarkatastroof, inimsusevastased kuriteod <u>Külm sõda.</u> Külma sõja kujunemine ja selle avaldumise vormid: võidurelvastumine, sõjalised liidud; kriisid: Korea sõda, Suessi kriis, Kuuba kriis, Vietnami sõda, Berliini kriisid; kahepooluseline maailm: USA ja NSVL vastasseis; lõhestatud Saksamaa: lõhestamine, kahe Saksa riigi vahelised suhted. <u>Demokraatlik maailm pärast Teist maailmasõda.</u> USA: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu; Ühise Euroopa-identiteedi otsingud, Euroopa integratsioon. <u>NSVL ja kommunistlik süsteem.</u> Kommunistliku süsteemi kujunemine. Ida-blokk: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu, Moskva poliitika ja kriisid: Ungari ülestõus, Praha kevad, Poola kriisid. NSVL: stalinism, sula, stagnatsioon. Eesti NSV: ühiskond, majanduse areng, rahvastik, vastupanu vormid, Välis-Eesti. <u>Maailm sajandivahetusel.</u> NSVLi ja kommunistliku süsteemi lagunemine: Berliini müüri langemine, majanduslikud ja poliitilised reformid NSVL-is; kommunistliku bloki lagunemise ja kommunistlike ideede krahhi mõju väärtushinnangutele; külma sõja lõpp ja geopoliitilised muudatused: poliitilise kaardi muutumine; USA rolli muutus: uus jõudude vahekord maailmas; Eesti iseseisvuse taastamine. Integratsioon Euroopasse ja maailma: laulev revolutsioon, riikluse taastamine; uued pingekolded: Balkani kriis.
Kursuse õpitulemused	Õpilane 1) iseloomustab Teise maailmasõja põhjusi ja tagajärgi ning sõjategevust kaardi järgi; teab Hitleri-vastase koalitsiooni kujunemislugu; analüüsib Teise maailmasõja mõju Eesti ajaloole; 1) analüüsib külma sõja põhjusi ja kujunemist ning teab avaldumisvorme; 2) analüüsib kriiside tekkimise põhjusi ning osaliste taotlusi ja tulemusi; 3) analüüsib rahvusvahelist olukorda külma sõja ajal; 4) iseloomustab kahe Saksa riigi arengut külma sõja ajal;

	5) teab, kes olid H. Truman, John F. Kennedy, N. Hruštšov, F. Castro, K. Adenauer ja W. Brandt; 6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: külm sõda, kriisikolle, NATO, VLO, võidurelvastumine, raudne eesriie. 7) analüüsib demokraatlike riikide arengu põhijooni; 8) teab Euroopa integratsiooni kujunemist ja põhietappe; teab, kes oli R. Schumann, ning iseloomustab tema tegevust; 9) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: <i>Euroopa Liit, Euroopa Nõukogu, OSCE</i>. 10) analüüsib kommunistliku süsteemi kujunemislugu ja põhijooni; 11) iseloomustab NSVLi ühiskonnaelu arengut; 12) analüüsib kommunistliku süsteemi kriiside põhjusi ja tagajärgi; 13) analüüsib Eesti ühiskonna arengut Nõukogude okupatsiooni ajal; 14) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: kollektiviseerimine, industrialiseerimine, stalinism, sula, stagnatsioon, dissidentlus, Brežnevi doktriin, plaanimajandus, sotsialismileer, liiduvabariik, kultuuri revolutsioon; 15) teab, kes olid J. Stalin, N. Hruštšov, L. Brežnev, J. Kabin, A. Dubček ja L. Walesa. 16) analüüsib kommunistliku süsteemi lagunemise põhjusi; 17) teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil pärast külma sõja lõppu; analüüsib jõudude vahekorra muutusi rahvusvahelistes suhetes ning uute pingekollete kujunemist; 18) analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ning teab riikluse ülesehitamise käiku; selgitab Eesti integreerumist Euroopasse ja maailma; 19) teab, kes olid R. Reagan, M. Gorbatšov, B. Jeltsin, G. Bush, H. Kohl, V. Havel, A. Rüütel, L. Meri, E. Savisaar ja M. Laar, iseloomustab nende tegevust; 20) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid: perestroika, glasnost, laulev revolutsioon, Rahvarinne, Balti kett, interrinne, ERSP, Eesti Kongress, Põhiseaduse Assamblee.
Hindamine	Õppes hinnatakse õppeperioodi või temaatika õpitulemuste saavutatust eristavalt (protsendid) ja mitteeristavalt (arvestatud/mittearvestatud). Kursus hinnatakse kokkuvõtvalt eristavalt (viiepallisüsteemis+märkuste lahtis protsent). Kursusehinnet arvestatakse ajaloo kooliastme hinde väljapanekul. Kursusehinde moodustavad kontrolltööd ja/või protsessi hindavad tööd perioodi jooksul või arvestus perioodi lõpus. Aineõpetaja täpsustab õppeinfosüsteemis kursuse 1. sissekandes vastavate tööde arvu ning hinde kujunemise viisi.
Õppematerjalid	Laar, M. (2016) Lähiajalugu II. Pajur, A., Tannberg, T. (2006) Eesti ajalugu II. 20. sajandist tänapäevani. Kriiska, A., Tvauri, A., Selart, A. (Avita 2007) Eesti ajaloo atlas. Ajaloo atlas gümnaasiumile. (Regio 2000)

Kirjandus (soovituslik kirjandus)	Laar, M., Vahtre, L. (2006) Lähiajalugu I gümnaasiumile. Davies, N. (2014) Euroopa ajalugu. Kissinger, H. (2000) Diplomaatia. Judt, T. (2007) Pärast sõda. Euroopa ajalugu 1945. aastast. Orwell, G. (2010) Loomade farm. (2002) 1984. Filmid: Ime jääl. USA, 2004. Rež Gavin O`Connor Vabadus, armastus. Ungari, 2006. Rež Krisztina Goda Ida-lääs. USA, 1999. Rež Regis Wargnier
Kursuse väljund	Ajaloo olümpiaad, koolieksam, n uurimistöö taust